

„Köztes-Európa” vonzásában

Ünnepi tanulmányok
Font Márta tiszteletére

„Köztes-Európa” vonzásában
Ünnepi tanulmányok Font Márta tiszteletére

„Köztes-Európa” vonzásában

Ünnepi tanulmányok
Font Márta tiszteletére

Szerkesztette:
Bagi Dániel – Fedeles Tamás – Kiss Gergely

Pécs, 2012

Jelen elektronikus kiadvány a Kronosz Kiadó gondozásában
2012-ban megjelent nyomtatott kötet változatlan kiadása

pdf ISBN 978-615-6027-76-4

© szerzők
© szerkesztők
© Kronosz Kiadó

FontHut

TARTALOM – TABLE OF CONTENTS

KÖSZÖNTŐ – LAUDATIO.....	11
TABULA GRATULATORIA	13
TANULMÁNYOK – STUDIES	
<i>ALMÁSI TIBOR</i> : A tárcai kerület tizedperének tanúvallomásai 1332-ből.....	17
<i>ÁRVAI TÜNDE</i> : A „sohasem volt” szepesi prépost. Garai János veszprémi püspök pályafutása	33
<i>BAGI DÁNIEL</i> : Sclavonia a Magyar-lengyel krónikában.....	45
<i>BARABÁS GÁBOR</i> : Enoch domonkos szerzetes és Cognoscens esztergomi olvasókanonok bírói működése az 1230-as években. Adalékok a pápai kiküldött bíróság magyarországi történetéhez.....	59
<i>BÓTOR TÍMEA</i> : Adalékok az önálló orosz pravoszláv egyház megteremtésének történetéhez (13–15. század közepe).....	71
<i>C. TÓTH NORBERT</i> : A királyi pár Csehországban 1522–1523	83
<i>CEVINS, MARIE-MADELEINE DE</i> : Christianisme, royauté et identité nationale en Hongrie à la fin du Moyen Âge.....	97
<i>CSUKOVITS ENIKŐ</i> : Kelet-Európa országai a középkori térképeken.....	127
<i>E. KOVÁCS PÉTER</i> : Vénusz vonzásában. Zsigmond király és az itáliai hölgyek	137
<i>FALVAY DÁVID</i> : Árpád-házi Szt. Margit és Marguerite Porete.....	151
<i>FEDELES TAMÁS</i> : „Ad visitandumque sepulchrum sanctissimi regis Ladislai”. Várad kegyhelye a késő középkorban.....	163
<i>GUSAROVA, TATJANA</i> : II. Miksa és a magyar korona	183
<i>HERBERS, KLAUS</i> : Blicke in die Zukunft im Mittelalter.....	199

<i>IOGNA-PRAT, DOMINIQUE</i> : La „substance” de l’Église (XII ^e –XV ^e siècle)	215
<i>JANKOVITS LÁSZLÓ</i> : A költő, a király és a csillag.....	233
<i>KERSKEN, NORBERT</i> : Gescheiterte politische Eheverbindungen im östlichen Europa	245
<i>KISS GERGELY</i> : Mutatis mutandis? A magyar főpapok jogfelfogásának változásai a 12. század második és a 13. század első felében	259
<i>KONDOR MÁRTIA</i> : Fejedelmi frigyek, választási ígéretek: Luxemburgi Zsigmond első koronái	277
<i>KOSZTA LÁSZLÓ</i> : Pécs városszerkezete a 11. századtól a 14. század közepéig	297
<i>KÖRMENDI TAMÁS</i> : A zágrábi püspökség alapítási éve	329
<i>MAJOROSSY JUDIT</i> : A test és a lélek fürdője. A középkori pozsonyi fürdőkről	343
<i>MÜHLE, EDUARD</i> : Zu den Anfängen des mittelalterlichen Adels in Polen. Das Beispiel des Piotr Włostowic	357
<i>OLAJOS TERÉZ</i> : Homérosi reminiscenciák a 7. századi bizánci történetíró, Theophylaktos Simokattés művében	375
<i>PÁLFY MARGIT</i> : „... scilicet ut non nobis sed aliis semper vivamus”. Kovacsóczy Farkas Dialógusának bemutatása	383
<i>PETROVICS ISTVÁN</i> : Gurman Kristóf hagyatékának ügye.....	399
<i>SASHALMI ENDRE</i> : Legitimitás és idoneitás Feofán Prokopovics „Dicsőítő szónoklat Péter Petrovicsnak, a legnemesebb uralkodó cárevicsnek és nagyfejedelemnek születésnapja alkalmából” (1716) című művében	409
<i>SOMOGYI ANDREA</i> : A mondák szerepe Cosmas Pragensis krónikájában	421
<i>SROKA, STANISLAW A.</i> : Stanisław Kostka, II. Lajos udvarnok	431
<i>SZEBERÉNYI GÁBOR</i> : Nemesi közösségek a Szepességben és Túrmezőn a 13–14. században. (Szempontok a szepesi tizlándzsások és a turopoljei nemesek párhuzamának kérdéséhez).....	439

SZVÁK GYULA: A modern orosz történetírás bölcsőjénél.....	451
THOROCZKAY GÁBOR: Megjegyzések Erdély államalapítás-kori történetéhez. Keán kiléte és egyes kapcsolódó kérdések.....	463
VARGA BEÁTA: Galícia, az „ukrán Piemont”?	483
VÁRADY, ZOLTÁN: A Subtype of Renaissance Capitalis Stone Inscriptions	497
VESZPRÉMY LÁSZLÓ: Az augsburgi csata (955) historiográfiája: a történeti kritika kezdetei	517
VÉGH FERENC: „Communitas quinque castellorum Balatiensium”. A Balaton melléki végházak közössége.....	531
WEISZ BOGLÁRKA: A kamara haszna okán szedett <i>collecta</i>	547
WITTMANN, KATALIN: Hofzeremoniell an drei fürstlichen Hochzeiten in Mitteleuropa am Ende des 15. Jahrhunderts.....	559
WYROZUMSKI, JERZY: Das Bildungsvermächtnis der hl. Königin Jadwiga.....	567
ZSOLDOS ATTILA: A Drugetek és a „hét vármegye”	577
FONT MÁRTA SZAKIRODALMI MUNKÁSSÁGA	587

KÖSZÖNTŐ – LAUDATIO

Font Márta életútjának döntő része Pécs városához kötődik. Itt született 1952. április 28-án, általános és középiskolai tanulmányait is itt végezte. Ezután közel másfél évtizedes szegedi kitérő következett. 1970–1975 közt a József Attila Tudományegyetem történelem-orosz szakos hallgatója, majd később oktatója volt, ugyanis az egyetem Orosz Nyelvi és Irodalmi Tanszékén kapott tanársegédi állást. Alma materében szerzett bölcsészdoktori címet 1979-ben „A XII. századi orosz-magyar kapcsolatok kérdéséhez” c. disszertációjával, melynek témavezetője Kristó Gyula volt.

1983-ban tért vissza szülővárosába, s a Pécssett meginduló egyetemi tanárképzés egyik alapítója lett, az akkor még Tanárképző Karnak nevezett szervezeti egység Történelem Tanszékén. Szakmai karrierje ettől fogva szorosan egybefonódik a pécsi egyetemi történelemszervezés és a későbbi bölcsészkar történelmével. Mártával majdnem három évtizeddel ezelőtt itt találkoztam először 1983-ban, mint az első egyetemi évfolyam hallgatója. Akkoriban még létezett olyan funkció, hogy „patronáló tanár”, s ő, nyilván nem véletlenül, a történelem-orosz szakos csoportot kapta ebben a minőségben. Ez a funkció nem maradt meg pusztán a formalitások szintjén, és nem kizárólag az ügyesbajos dolgokban nyújtott segítségben merült ki, hanem esetenként a velünk közösen szervezett kulturális programokban is.

Font Márta már kezdettől fogva nem csak az oktatásból vette ki aktívan a részét, hanem a tudományszervezésből is: sokáig ő volt a tanszéken a Tudományos Diákkört koordináló oktató. Ennek a tehetséggondozásnak köszönhető, hogy egykori tanítványai közül ma már többen kollégái a Középkori és Koraiújkori Történelmi Tanszéken, melynek 1995 óta megszakítás nélkül tanszékvezetője. Ha a jelenlegi állapotot tekintjük, akkor azzal a valószínűleg ritkán előálló helyzettel szembesülünk, hogy a tanszék oktatói gárdája közül mindenkinek tanára volt. Akár azt is mondhatjuk, hogy egy jó értelemben vett *Hausberufung* zajlott le az ő vezetése alatt az azóta eltelt időszakban. Ezt közös akadémiai pályázatok, közösen írt kötetek, együtt szervezett konferenciák fémjelzik.

A tanszéképítés mellett természetesen nem feledkezhetünk meg tudományos és tudományszervezői tevékenységéről, egyetemi valamint akadémiai megbízatásairól, és persze a pályafutását kísérő elismerésekről sem. 1990-ben szerzett kandidátusi címet az „Orosz–magyar politikai kapcsolatok 1118–1240” című disszertációjával, 1997-ben habilitált, 1998-ban pedig egyetemi tanári kinevezést kapott. Az MTA doktora címet 2003-ban nyerte el –

disszertációja „A keresztény nagyhatalmak vonzásában” címmel magyar, később pedig német nyelven is megjelent.

Számos monográfiát publikált az Árpád-kori magyar történelem, a Kijevi Rusz és a „Köztes –Európának nevezett” régió korai történetének tárgykörében magyar, orosz, angol és német nyelven. Imponáló mennyiségű tanulmányt jegyez rangos külföldi kiadványokban, nemzetközi konferenciák, szimpóziumok meghívott előadója. Munkásságának hazai és nemzetközi elismertségét olyan díjak jelzik, mint a Széchenyi Professzori Ösztöndíj vagy az, hogy 2002-ben a mainzi *Akademie der Wissenschaften und Literatur* levelező tagjai közé választotta.

Font Márta meghatározó személyisége a régió és az ország tudományos fórumainak és tudományos minősítő testületeinek. Számos választott pozíciója közül íme egy rövid szubjektív válogatás: több éve vezeti a Pécsi Akadémiai Bizottság 2. számú szakbizottságát, tagja a Magyar Akkreditációs Bizottság Bölcsészettudományi Bizottságának és Plenumának, az MTA Történettudományi Bizottságának, alelnöke a Magyar-Orosz Történelem Vegyesbizottságnak. Mindezen megbízatások mellett az egyetemi közéletből is hosszú időn át aktívan kivette részét: 1998-tól hét éven át a (J)PTE Bölcsészettudományi Karának dékánja volt, 2007–2010 közt pedig az egyetem rektor-helyettesi teendőit látta el.

Kedves Márta! Eddig tartott a *nem* „Régmúlt idők krónikája” (*Poveszty vremennih let*). Fogadd szeretettel e kötetet kollégáid és tanítványaid, hazai és külföldi pályatársaid és barátaid részéről! A tanszék munkatársai és a Történettudományi Intézet nevében kívánunk további pályádhoz töretlen erőt, egészséget és hasonló sikereket! *Quid plura?*

Sashalmi Endre